

JULIE COHEN

*Spolu
i bez sebe*

motto román

Spolu i bez sebe

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz



Julie Cohen
Spolu i bez sebe – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

JULIE COHEN

*Spolu
i bez sebe*

Praha 2019

Přeložila Markéta Polívková

Terese a Herrietě

„Je to zkrátka hudba, která nezachycuje konec ani začátek, hudba bez skutečného vyvrcholení, bez skutečného rozřešení, hudba, která jako Baudelairovy milenky ,spočine lehce na křídlech nespoutaného větru.“

Glenn Gould o Bachových *Goldbergových variacích*, 1956

PRVNÍ ČÁST

2016

Kapitola první

Září 2016

Clyde Bay, Maine

Robbie se vzbudil, když byla venku ještě tma. Spali s otevřenými okny, venku se vlny tříštily o kameny. Zvuk byl tak jednotvárný, že už ho téměř nevnímal, ale dnes ráno ano. Také slyšel, jak Emily oddychuje. Chvíli zůstal ležet v posteli, poslouchal její dech a moře, obojí neměnné a známé, jako by to mělo trvat věčně.

Emilyina tvář byla od něj odvrácená, ale jejich těla se dotýkala, hýžděmi se mu tiskla k boku, kotník obtočený kolem jeho tak, že mu její prsty spočívaly na chodidle. Téměř každé ráno se otočil a položil jí ruku kolem pasu, ona se k němu ve spánku přivinula a chvíli tak leželi, dostatečně dlouho na to, aby když vstal, stále cítil při své ranní rutině její teplo a vůni vlasů.

Kdyby vše zůstalo jako dřív, kdyby se vše vyvíjelo, jak mělo, tak tohle by se nikdy nezměnilo. Ani rytmus jejich spánku, ani způsob jejich doteků. Takhle spolu spali poprvé před padesáti čtyřmi lety a každá následující noc, kterou nestrávili ve stejné posteli, byla podle něj zbytečná. Robbie

věděl, že si jeho tělo bude pamatovat Emilyino, i kdyby si dovolil žít tak dlouho, aby jeho mysl na ni zapomněla.

Stačilo by mu být na světě jen pro tyhle chvíle, kdy se dotýkali. Jemu by to stačilo. Ale musel myslet na Emily.

Od doby, kdy ji před více jak padesáti lety potkal, dělal vše jen pro ni a tohle byla poslední věc, kterou pro Emily potřeboval udělat. Nyní, když ještě mohl.

Robbie se od Emily odtáhl, aniž by ji probudil. Posadil se na svou stranu postele. Bylo mu osmdesát let a kromě starého zranění na stehně, které mu za deště způsobovalo bodavé bolesti, byl ve velmi dobré fyzické formě. V těchto dnech se ještě stále víceméně poznával v zrcadle, ačkoli vlasy už měl téměř všechny šedivé a jeho větrem ošlehaná pokožka vypovídala o tom, že většinu svého života strávil pod širým nebem. O starých námořnících se říká, že jsou zakonzervováni solí.

Aniž by o tom moc přemýšlel, oblékl se v pološeru, stejně jako to dělal skoro každé ráno kromě neděle. Sešel po schodech dolů a přidržel se zábradlí, které sám vyřezal z jednoho kusu dubu. Musel vyndat z pantů vstupní dveře, aby zábradlí dostal do domu. Bylo to v roce 1986 a Adamovi bylo deset.

Sám sebe teď zkoušel z podobných dat, opakoval si fakta a doufal, že mu v paměti zůstanou. *Adam se oženil se Shelley roku 2003. Do Clyde Bay jsme se přestěhovali v roce 1977. Emily jsem potkal v roce 1962. Narodil jsem se roku 1936 za velké hospodářské krize. Do důchodu jsem odešel 19... Ne, bylo mi sedmdesát, nebo mi bylo... kde jsme teď?*

Robbie se podíval nahoru. Byl v kuchyni, kde sám vyrobil kuchyňskou linku. Naplnil konvici na kávu vodou. Každé ráno dělal to samé, zatímco Emily nahoře spala, a brzy nato by dolů přišel Adam, zíval by a ještě než by odešel do školy, roznesl by noviny.

Pes dorážel na jeho nohu. „Počkej chvíli, Bello,“ řekl s lehkostí a podíval se dolů, ale nebyla to Bella. Tenhle pes měl na hrudi bílou skvrnu a nemohla to být Bella, protože Bella byla celá černá, byl to... bylo to Bellino štěně, byl to...

Jiný pes si hlasitě zívá a toporně se zvedl z pelechu v rohu kuchyně, černý pes s šedivým čumákem a bílou skvrnou na hrudi. Robbie se podíval na mladšího psa, který ho štouchal do ruky a vrtěl ocasem, byl to Rocco. Náhle se mu to vybastavilo. Tohle byl Rocco a ten starý pes byl jeho táta, Tybalt, a Bella byla Tybaltova máma a byla už třináct let po smrti.

Robbiemu se trásla ruka, když otvíral dveře, aby vypustil oba psy ven.

Bylo to jako mlha, která se objevila zčistajasna a pohltila vás natolik, že jste vůbec nic neviděli, ani vlastní plachtu. V takové mlze jste se mohli plavit pouze pomocí přístrojů, ne zraku, jenže v téhle vám žádné přístroje nepomohly. Byli jste ve vodách, které jste znali stejně dobře jako své boty, ale nedokázali jste poznat, kde jste. Mohli jste narazit na skálu, které jste se předtím milionkrát vyhnuli, protože jste ji znali jako starého přítele. Nebo se vydat na úplně opačnou stranu a už nikdy nenajít cestu zpátky.

Kávu nedodělal. Vzal kus papíru a tužku, posadil se ke kuchyňskému stolu a napsal Emily dopis, který si už několik dní skládal v hlavě. Udělal to rychle, dříve než přijde mlha a zabráni mu v tom. Slova nebyla tak výstižná, jak by si přál. Tolik toho zůstalo nevyřčeno. Ale vždycky Emily říkal, že není žádný básník.

Miluju tě, napsal. Emily, jsi můj začátek a konec a všechny dny mezi tím.

Vlastně to bylo všechno, co měl na srdci. Bylo tam vše.

Opatrně dopis přehnul a napsal na vnější část *Pro Emily*.

S dopisem v ruce vyšel z kuchyně ven na zahradu, kde ho vítali psi s vyplazenými jazyky a vrtěli přitom ocasy.

Rozednívalo se. Tybalt a Rocco ho následovali, když obcházel dům, který pro sebe a Emily postavil. Zkontroloval okna, schody na verandu, dveře, šindele, podíval se na střechu se třemi štíty a na komín. Celé léto strávil opravami. Připravoval se na tenhle den.

Nic už nebylo třeba udělat. Vše bylo hotovo. Zimu by to mělo vydržet. A potom by jí mohl pomoci Adam. Možná by se mohl vrátit William a také jí pomoci.

U jedné strany domu se pnuly plané růže. Minulý měsíc byly v plném květu, a teď jen pár z nich čelilo konci léta. Vyhnul se trnům a jednu utrhl. Byla zářivě růžová a žlutá uprostřed. Okvětní lístky byly hebké a dokonalé.

Zapískal na psy, kteří spolu s ním vstoupili do domu. Do misek jim dal žrádlo a vyměnil vodu. Pohladil je a podrbal za ušima.

Potom šel s dopisem a růží nahoru do ložnice.

Emily stále ještě spala. Nepohnula se. Díval se na ni. Pramínky vlasů měla šedivé a vyšisované od sluníčka, její pokožka byla ve spánku jemná. Byla to ta dívka, kterou v roce 1962 potkal, dívka, na kterou do té doby čekal celý život. Napadlo ho ji vzbudit, aby ještě naposledy uviděl její oči. Měly stejnou barvu jako moře, když ho poprvé uviděl v roce 1952, odstín modré, který si do té doby nedokázal představit.

Ale kdyby ji probudil, aby ještě jednou naposledy spatřil její oči, nebylo by to naposledy, ona by ho nikdy nenechala odejít.

Kdyby to dál odkládal, jednoho dne by ho mlha obklopila úplně. Přicházelo to potají, ale naráz. V jedné chvíli jste viděli zřetelně a záhy nato oslepli. Bylo to horší než být slepý, nemohli jste si ani vzpomenout, jaké to je vidět.

Dopis dal na její noční stolek vedle sklenice s vodou, kterou tam vždy měla. Bude to první, co uvidí, až se vzbudí. Planou růži položil na něj. Potom se naklonil a jemně ji políbil na tvář. Zhluboka vdechl její vůni.

„Nikdy na tebe nezapomenu,“ zašeptal tišeji než zvuk oceánu venku.

Narovnal se a nechal ji tam spát. Myslel si, že to bude těžké, ale mnohem těžší bylo odejít od ní kdysi. Tehdy poprvé, když se rozešli.

Tentokrát to bylo jednodušší. Měli za sebou tolik krásných let. Každý rok, který spolu strávili, byl nádherný. Stály za to všechny.

Robbie vyšel předními dveřmi, aby nemusel znovu potkat psy. Sestoupil z verandy po schodech a pokračoval po cestě dolů až na konec zahrady. Přešel silnici a vydal se po cestičce, větvičky se mu zachycovaly za kalhoty, až se ocitl na kamelech na pobřeží. Šedivá mainská žula, téměř černá, když se na ni podíváte zblízka, uvidíte malé kousky slídy, které září jako diamanty.

Sundal si boty a ponožky a položil je na vysoký kámen, který byl suchý. Složil tričko a kalhoty a dal je vedle nich. Potom bosky stoupl na nejzazší kámen, který byl mokrá od přílivu a kluzký od mořských řas.

Myslel si, že dneska bude mlha, ale nebyla. Byl jasný den a začalo svítat. Slunce bylo zlatavé a růžové skoro jako ta planá růže, kterou nechal na stolku pro Emily. Vypadalo to na pěkný den, takový, kdy je možné na obzoru spatřit ostrov Monhegan. Modré, bílé a červené klece na humry se vynořovaly na hladině. Věděl, komu všechny patří, a věděl, v kolik hodin připlují rybáři, aby je vytáhli. Ještě nějakou dobu to potrvá.

Měl dostatek času.

Robbie skočil do vody. Jeho tělo splynulo s oceánem, aniž by kolem něj voda příliš cákala.

Vždycky byl dobrý plavec. Bylo to pro něj snadné. Emily mu říkala, že je napůl ryba. Proplouval vlnami. I když bylo teplé léto, voda byla tak studená, že vás dokázala připravit o dech. Ale dalo se to zvládnout, pokud jste se nepřestali hýbat, alespoň do doby, než vás začal unášet proud. Části lodě, která ztroskotala na Marshall Point, čtvrt míle na sever odsud, byly nalezeny až v Newfoundlandu.

Plaval a díval se na horizont. Trvalo mu dlouho, než se unavil. Dost dlouho, aby viděl zaoblený kus slunce, které vycházelo nad mořem a jeho nádherné světlo ozařovalo hladinu až k němu. Svítilo oknem do pokoje, kde spala Emily, a dotýkalo se jejích tváří a vlasů.

Robbie plaval dál, dokud mu síly stačily, a pak se nechal unášet proudem pryč, do něčeho většího, než byl on sám, rozsáhlejšího, než je paměť.

Kapitola druhá

Červenec 2016

Clyde Bay, Maine

Snědli dort a vypili ledový čaj. Emily seděla v odpoledním slunci u piknikového stolu na zahradě a držela Robbieho za ruku. Od oceánu vál větřík a svlažoval horký den.

„Dort jsem nečekala,“ řekla Adamovi a Shelley, „ale byl vynikající. Děkuju.“

„Nemohli jsme dopustit, abyste měli na výročí jen zmrzlinu,“ poznamenal její syn. „Čtyřicet tři let není jen tak.“

„Ještě sedm a budete slavit padesátku,“ řekla jejich snacha Shelley.

Robbie jí stiskl pod stolem ruku. Francie, jejich nejmladší čtyřletá vnučka, si otřela z tváře polevu z dortu a zeptala se: „Co je to výročí?“

„Výročí. To je oslava dne, kdy se dva lidé vzali,“ vysvětlil jí její otec Adam. Francie byla blondátá po Adamovi a měla Shelleyiny tmavé oči a pihy. Dva její starší sourozenci, Chloe a Bryan, byli jako jediní z celé rodiny zrzaví. Občas Adam utrousil vtip o ustupujících genech a pošťákovi, za což ho Shelley vždycky nakonec plácla.

Rocco upustil míček Bryanovi k nohám, ten ho zvedl a hodil přes zahradu, aby mu ho labrador mohl přinést. Starší pes Tybalt ležel ve stínu stromu a těžce oddechoval. Dvanáctiletá Chloe, která upřednostňovala společnost dospělých, kreslila na stůl do rozlitého ledového čaje obličej a řekla: „Babi, kde máš fotky ze svatby? Nikdy jsem neviděla tvoje svatební šaty.“

Emily se usmála. „Protože jsem žádné neměla. S tvým dědečkem jsme utekli, abychom se mohli vzít.“

„Protože jsem rozený romantik,“ pronesl Robbie. „Pobláznil jsem tvoji babičku a nenechal jsem ji na pokoji, dokud jsem jí nenasadil na ruku prsten.“

„Já si pamatuju, žes to byl ty, kdo trval na prstýnku.“ Dotkla se palcem zlatého kroužku ve tvaru spojených rukou.

„Můžu se na něj podívat?“ zeptala se Chloe a Emily si ho sundala z prstu. Šlo to ztěžka, s věkem se jí klouby zvětšily. Upustila ho do Chloiny natažené dlaně a dívala se, jak ho její vnučka obrací a obdivuje. „Jako by byl nekonečný,“ řekla. „Jedna ruka splývá s druhou a potom se drží.“

„Proto jsem ho vybral,“ podotkl Robbie. Sebral jí ho a vrátil Emily, která si prstýnek s úsměvem navlékla.

„Byla to láska na první pohled?“

Emily věděla, že ji tohle téma hodně zajímá. Ta holka četla jeden milostný román za druhým, ve většině figurovala strašlivá nemoc, děsivé alternativní budoucnosti nebo upíři. Emily jich na její doporučení pár přečetla. Moc se jí líbily.

„Rozhodně na první pohled,“ řekl Robbie. „Hned jak jsem uviděl tvoji babičku, tak jsem věděl, že je pro mě ta pravá. A ty jsi to věděla taky, vid' Emily?“

„Věděla jsem, že jsi byl velký fešák. Nemůžu říct, že jsem v ten okamžik myslela na vdávání.“

„Věděla jsi, že jsem ten nejhezčí muž, kterého jsi kdy viděla,“ opravil ji Robbie.

„Ano.“ Usmála se a dívala se na jeho stále ještě husté šedivé vlasy. V tmavých očích měl pořád jiskru a ve tváři se mu zračila dobrá nálada a sebevědomí. „Nejhezčí muž, kterého jsem kdy viděla. A taky pěkně namyšlený.“

„Ale oprávněně.“

„To rozhodně.“

„Kde jste se potkali?“ zeptala se Chloe.

„Na vlakovém nádraží,“ odpověděl Robbie. „Zahlédl jsem ji v přeplněné hale.“

Emily mu opět stiskla naléhavě ruku. „Ne, zlato,“ řekla. „Bylo to na letišti.“

Zamrkal na ni, na chvílku měl okno, ale bylo to tak krátké, že si toho všimla jen ona. „No jasně, máš pravdu. Bylo to na letišti v roce 1972.“

„Na Floridě,“ dodal Adam, „tam jsem se narodil. Měli bychom se tam zajet podívat. Na nic z toho si nepamatuju.“

„Stavíme se v Disney?“ navrhla mu okamžitě Francie a šplhala mu na klín.

„Možná.“ Políbil ji do blondatých vlasů. „Nebo bychom mohli jet do Anglie, kde se narodila tvoje babička.“

„Takže vy jste utekli z Anglie do Ameriky?“ naléhala Chloe. „Neměla jsi ani šaty, ani kytici, ani nic?“

„Jen jsme společně odpluli při západu slunce,“ řekla Emily.

„Na stejný lodi, jakou máte teď?“

„Tenkrát jsme měli jinou.“

„Namočila sis nohy,“ řekl Robbie. „Ale zachránil jsem tě.“

„Zachránili jsme se *navzájem*,“ dodala Emily. „Od té doby jsme pořád spolu, až na jednu nebo dvě noci, které jsme strávili odděleně.“

„To je tak romantický,“ povzdechla si Chloe. Emily těžce polkla, uviděla před sebou obraz jiného dvanáctiletého děvčete, brunetky namísto zrzky. Tohle by přesně řekla před mnoha lety Polly. Podívala se na Robbieho, jestli si toho také všiml, ale on se jen usmíval na svou vnučku.

„Romantika je vlastně hrozně vyčerpávající. Mám radši každodenní život,“ řekla Emily.

„Já ne,“ podotkla Chloe.

„Příběh tvých rodičů je taky velmi romantický,“ dodal Robbie. „Potkali se u kopírky.“

„Tvůj táta,“ řekla Shelley, „nebyl nikdy připravený na hodinu amerických dějin a vždycky přišel do školy dřív, aby si mohl nakopírovat cvičení, a to zrovna když jsem si kopírovala básně na angličtinu.“

„Trvalo jí půlku semestru, než jí došlo, že to dělám schválně,“ řekl Adam.

„Uf,“ povzdechla si Chloe. „Ve škole se nikdy nestane nic romantického.“

Emily viděla, jak si Adam se Shelley vyměnili pohledy – spiklenecké pohledy manželského páru, který nepotřeboval slova.

Přiběhl osmiletý Bryan. Ztěžka dýchal. „Dědo, Rocco si chce jít zaplavat. Můžu ho vzít?“

„Tady ne,“ odpověděl mu Adam. „Proud před domem je příliš silný.“

Robbie vstal. „Vezmu tě dolů k zátoce,“ řekl. „Můžeš mu tam na pobřeží házet míč, jak dlouho budeš chtít. Všichni se do loďky nevejdeme, ale můžu si půjčit motorový člun od malého Sterlinga a odvézt vás tam, jestli chcete. Chceš jet s námi, Williame?“

„Já jsem Francie.“

„No a chceš tedy jet s námi, Francie?“

Malé děvče seskočilo z tátova klína a vzalo dědu za ruku.
„Koupíš mi zmrzku?“

„Teď jsi jednu dojedla,“ řekla Shelley, ale Robbie na Francie mrkl a zašeptal: „Přt, mámě nic neříkej.“

„Já pojedu taky,“ přidala se Chloe. „Mami, můžu si půjčit tvůj telefon?“ Shelley obrátila oči v sloup, ale mobil jí podala.

„Jedeš taky, Em?“ zeptal se Robbie. „Taky ti koupím zmrzlinu. Tu největší zmrzlinu pro moji nejdražší.“

„Adam pojede s tebou, vid', Adame?“ Adam přikývl a Emily políbila Robbieho na tvář. „Já zůstanu tady a umyju nádobí. Usuš psy a děti, než je pustíš zpátky do domu.“

Políbil ji a ona se dívala, jak odchází v doprovodu jejich syna, obklopen vnoučaty a psy. Až na šedivé vlasy vypadal zezadu stejně, jako když ho poprvé před tolika roky potkala, předtím, než by si byli pomysleli, že tohle vše bude možné.

Oslovil Francie Williame.

V kuchyni obě ženy pomalu plnily myčku. Některé Emilyiny kamarádky měly se svými snachami problémy, ale Emily věděla, že ona měla štěstí. Shelley jí pověděla o plánech, které měli pro zbytek svátku 4. července, rozhodli se vzít děti do Rangeley, kde měla Shelleyina rodina chatu u jezera. Plánovali tam zůstat několik týdnů, aby si děti mohly hrát se svými bratřenci a sestřenicemi a Shelley měla čas popovídat si se svou širší rodinou. „To je na učitelském povolání to nejlepší,“ řekla a balila zbytek dortu. „Ty letní prázdniny.“

„Tomu ani trochu nevěřím,“ poznamenala Emily. „Ty svoje studenty zbožňuješ.“

„Můžete jet s náma. Jste s Robbiem vítání a máme jednu ložnici navíc. Můžete vzít s sebou psy, u jezera by se jim

líbilo. Můj brácha má malou plachetnici, kterou ani neumí pořádně používat.“

„To by bylo moc fajn. Musím se zeptat Robbieho. Dělá teď v létě nějaké opravy na domě.“

„Adam říkal, že to vypadá, že má rozdělaných nejmíň šest projektů. Stěžoval si, protože mu Robbie vždycky vtlučoval do hlavy, že nejdřív musí dodělat jednu věc, než začne něco nového.“

„Opravdu?“ řekla nepřítomně Emily. „Asi těch oprav je hodně. Zima byla dost tuhá. Slyšela jsi v poslední době něco o Williamovi? Už celý měsíc se neozval.“

„Minulý týden poslal e-mail s fotkami dětí. Přepošlu ti ho, jestli jsi ho nedostala.“ Shelley otevřela ledničku, aby tam dala mléko, a zastavila se. „Hm... co to je?“

„Co je co?“

Shelley vyndala něco z ledničky a zvedla to nahoru. Byla to Robbieho peněženka.

„Asi to nebude mít moc jednoduchý, až bude kupovat zmrzlinu,“ řekla Shelley a začala se smát.

Emily se rychle obrátila zpátky k nádobí, než si snacha mohla všimnout jejího výrazu. „Asi to tam jedno z dětí dalo z legrace,“ řekla nezřetelně a vyplachovala skleničku. Ačkoli věděla, že to žádné z dětí neudělalo.

Ohňostroj vypukl v dáli za Clyde Bay, někde asi čtvrt míle od jejich domu. Někdy ho sledovali z lodi, viděli světla na břehu a taky, jak se odráží na hladině. Tenhle rok děti odjely příliš pozdě a Emily byla příliš unavená na to, aby loď dostala z kotviště. Největším problémem, když je člověk starý, je únava. A dnešní odpoledne, ačkoli byla ráda, že proběhlo, bylo zároveň náročné. Bylo náročné sledovat Robbieho

a pozorovat, jestli si Adam a Shelley něčeho všimli, jestli porozuměli.

William zavolal pozdě odpoledne a popřál jim vše nejlepší k jejich výročí. Na Aljašce, kde pobýval, byly jen tři hodiny. Zavolal jí na mobil, a ne na pevnou linku a z toho, jak si Shelley s Adamem vyměnili pohledy, když zvedla telefon, poznala, že jeden z nich mu poslal esemesku, aby si se zavoláním pospíšil. Předstírala, že to neví, když s ním mluvila, a vyprávěla mu o dortu a slunečném počasí a jak psi a děti s sebou zpátky do domu přinesli půlku pláže. Williamův smích, vzdálený celý kontinent odtud, zněl stejně jako Robbieho.

„Tvůj táta by s tebou rád mluvil,“ řekla a předala mu mobil. „To je William.“

Pozorovala ho, jak si bere telefon. „Ahoj, synu. Ano, děkuju. Všechno v pořádku? Dobře, dobře.“ Bylo ticho a Emily se snažila zaslechnout, jestli William na druhém konci něco říká.

„Asi chceš mluvit se svým bratrem.“ Robbie předal telefon Adamovi a ona si oddechla.

Emily viděla z okna pracovny záblesky ohňostroje, ačkoli samotný nebyl na dohled. Zabalena do županu usedla k psacímu stolu a začala kontrolovat e-maily. Jak Shelley slíbila, přeposlala jí Williamův e-mail hned, jak přijeli domů. Emily ho otevřela a s láskou se dívala na fotky Williamových dvou dětí. Bylo to pro něj těžké, rozdělili si péči o ně s jejich mámou, ale bydlel jen několik mílí od ní a viděl děti téměř každý den.

Jeho dcera Brianna vypadala jako on, když byl malý: chyběl jí zub, měla tmavé vlasy a účes jako William v sedmdesátých letech. Emily si pomyslela, že se móda stále vrací. Brianna byla vyfocená se svým starším bratrem Johnem u jezera s borovicemi a oba dva v rukou drželi rybářské pruty. Aljaška

byla velmi podobná Maine, i když William říkal, že tamější komáři a muchničky jsou ještě zákeřnější.

Chtěla zavolat Robbieho, aby se přišel taky podívat, když vtom zahlédla, že měla ještě jeden e-mail od nějaké Lucy Knightové. V předmětu stálo *Christopher*.

*Drahá Emily,
doufám, že Vám nevadí, že píšu takhle z ničeho nic.*

Říkala jsem si, že byste možná chtěla vědět, že minulý měsíc Christopher zemřel. Napsala bych Vám to dřív, ale všechno mi trvá mnohem déle, když už tady není. Netrpěl, umřel ve spánku, náhle dostal infarkt. Vzbudila jsem se a on už nedýchal.

Vím, že jsme se potkaly jen jednou, ale Christopher o Vás často mluvil jako o kolegyni a kamarádce. Pokládal čas strávený v Jižní Americe za neproduktivnější období svého života, protože cítil, že dělal spoustu dobrých věcí. Byl to čestný člověk a já jsem velmi šťastná, že jsem s ním mohla být. Hodně mi chybí.

*S pozdravem
Lucy Norrisová Knightová*

Přiložila si ruku na ústa. Christopher.

„Zlato?“ Do místnosti vstoupil Robbie a položil ruku na opěradlo židle. „Jdeš spát?“

„Já... dívala jsem se na fotky Brianny a Johna a přišlo mi tohle. Týká se to Christophera.“ Otočila židli, aby si Robbie mohl e-mail přes její rameno přečíst.

„Em, je mi to moc líto.“ Přisunul si k ní židli a objal ji.

V očích měla slzy. „Občas jsem si na něj vzpomněla. Často jsem si říkala, jak se..., ale nikdy jsem se nezeptala. Nevím, jak Lucy zjistila moji e-mailovou adresu. Je to jeho žena. Asi ji někde našla.“

„Od Polly?“

„Pochybuju. Nemyslím si, že by ji Polly znala. Asi si ji vyhledala na internetu nebo tak něco.“

„Možná ji měl Christopher.“

„Nikdy mi nepsal. Naposledy jsem ho viděla na pohřbu mámy.“ Zavrtěla hlavou. „Když na něj teď myslím, vidím ho tak, jak sem ho znala z Cambridge. Nedokážu si ho představit jako starého muže ani tak, jak vypadal tehdy, když jsme byli spolu v Bolívii. Stále ho vidím hubeného, s uhlazenými vlasy a brýlemi s kostěnými obroučkami, které tenkrát nosil. Od té doby uběhl celý život. Není to zvláštní?“

„Byl to tvůj nejlepší přítel.“

„Ano, hodně, hodně dlouho to tak bylo. Dokud ses neobjevil ty.“ Položila mu dlaň na tvář a on ji do ní políbil.

„Mrzí mě to,“ řekl. „Je to smutná zpráva.“

„Znala jsem ho tak dobře. Byla doba, kdy jsem o něm věděla všechno.“ Přešla až na konec e-mailu, ale nic dalšího už tam nebylo. Jen zpráva o úmrtí a laskavá slova jeho ženy, která jí nemusela nic posílat, ale i tak to udělala.

„On to věděl,“ řekla. „On věděl, že...“

Robbie se lehce zamračil. „Opravdu?“

„Jednou jsem mu to pověděla. Nebo si půlku domyslel. Když jsme ještě studovali v Cambridgi. Mluvili jsme o tom jen jednou a pak už se o tom nikdy nezmínil. Ani když jsme my dva..., když jsem ho opustila.“

„Myslíš, že to řekl svojí ženě?“

„To si nemyslím. Christopher byl džentlmen. Říkala jsem mu, že je to tajemství, a on to respektoval. Bylo na něj spolehnoutí.“

Robbie se na ni podíval. „To znamená,“ řekl pomalu, „že o tom nikdo jiný neví.“

Přikývla.

„Ani Polly?“ zeptal se.

„Ani nevím, jestli ještě žije. Ale nemyslím si, že to věděla.

Nechtěla to vědět. Ani Marie?

„Marii jsem to nikdy neřekl.“

„Takže o tom neví nikdo.“

„Jen my dva,“ řekl Robbie. „Jsme jediní naživu, kteří to vědí.“

„Ano,“ odpověděla. „Ano. Jen ty a já.“

„Jsme tedy volní,“ řekl. „Konečně jsme oba volní.“

Kapitola třetí

Když se Emily probudila, Robbie byl pryč. Položila ruku na polštář vedle sebe a ještě cítila teplo, ještě na něm byl otisk jeho hlavy. Slunce už vyšlo nad obzor a prodíralo se oknem do ložnice.

Když se poprvé přestěhovali do Maine, mohli si dovolit nemovitost s výhledem na moře, jen pokud koupili pozemek se zpusťšeným domem, omšelou viktoriánskou farmu, která měla dřavou střechu. Robbie ji zrekonstruoval tak, že z původní stavby toho zůstalo jen málo. Byl to dům se třemi štíty, cedrovými střešními šindelemy, s rozsáhlou verandou s výhledem na oceán a okny a dveřmi s bílými rámy, po straně stála garáž. Ale někdy, když se Emily podívala nahoru, spatřila ten dům z devatenáctého století.

Ložnice bývala v zadní části domu a měla výhled na les, ale Robbie ji přemístil dopředu, kde byl výhled na moře. Chtěl naslouchat zvuku oceánu, když usínali, a vidět východ slunce, když se probouzeli.

Od doby, kdy odešel do důchodu, se vlastně budil ještě předtím, než slunce vyšlo.

Emily se usmívala a poslouchala, jak se pohybuje po domě. Někdy si pískal a chodil z pokoje do pokoje. Vždycky poslou-

chal rock, ale pískal si Bacha. Nemyslela si, že by to dělal vědomě. Byla to směs zvuků, která je celá ta léta provázela: tápání psích tlap na podlaze, dětské krůčky, rádio z jeho garáže, neustálé šumění vln.

Dnes ráno ho neslyšela, ale naslouchala dál.

Zazvonil telefon, ignorovala ten tón, čekala, jestli ho dole Robbie nezvedne, v tuhle hodinu volali jeho, a ne ji. Když to nikdo nebral, natáhla se k telefonu na jeho straně nočního stolku.

„Doktorka Brandonová?“

Poznala ten hlas okamžitě, nikdy se nezbavil svého quebeckého přízvuku. „Dobré ráno, Pierre.“

„Mohla byste prosím přijet do loděnice? Víte, vždycky vidíme Boba rádi, ale...“

Posadila se na postel. „Co udělal? Je v pořádku?“

„Nedělejte si starosti. Nic mu není. Ale možná byste sem mohla přijet?“

Rychle se oblékla a odjela svým autem, všimla si, že Robbieho dodávka tam nebyla.

Pierre nezměnil jméno loděnice, když ji od Robbieho koupil v době, kdy odešel do důchodu, na bílém podkladě bylo stále modře napsáno BRANDONOVA LODĚNICE. Vypadalo to, že Pierre nápis nedávno obnovil. Když dorazila na místo, Pierre na ni čekal u jednoho ze vchodů, vedle něj stál malý Sterling a oba drželi v ruce kávu od Dunkin' Donuts. Pierre byl menšího vzrůstu, působil neupraveně a pocházel z generace dřevařů. Malý Sterling byl ve skutečnosti urostlý a jeho předci lovili humry. Společně vypadali jako Laurel a Hardy, ačkoli dnešní ráno to nepřipadalo Emily ani trochu vtipné.

„Už tady byl, když jsem ráno přišel,“ řekl jí Pierre. „A pracuje bez přestávky, nechce si dát ani kávu. Říká, že tu plachet-

nici musí mít do víkendu hotovou, ale přitom nemáme žádný datum dodání, dostali jsme ji včera.“

Všichni se podívali dolů, kde Robbie pracoval na jedné z lodí. Byl k nim obrácen zády.

„On...“ Polkla. „Poznal vás?“

„Jo, to jo. Řekl mi, že se nikdy nevyučím, jestli tady budu jen celý den postávat a pít kafe.“

„Je v pořádku, paní doktorko?“ zeptal se malý Sterling.

„Vůbec nic mu není,“ řekla přesvědčivě a sešla k Robbie-mu dolů. Zvuk kroků na dřevěném pontonu prozradil její přítomnost a Robbie zvedl oči od práce na bílém trupu lodi a usmál se na ni.

Z úsměvu poznala, že si ji pamatuje. Nevěděla, jak moc byla vystrašená, až do chvíle, kdy pocítila úlevu.

„Robbie? Jsi v pořádku, zlato?“

Odložil drátěný kartáč. „Nikdy mi nebylo líp.“

„Proč jsi tady?“

„Pracuju na téhle plachetnici. Je...“ Zarazil se a chvíli vypadal zmateně.

„Ta loděnice ti už nepatří,“ řekla mu jemně a dotkla se jeho zápěstí. „Prodal jsi ji Pierrovi, pamatuješ?“

„Pierrovi?“

„Pierrovi L'Allierovi. Když jsi šel do důchodu, říkal jsi, že se o ni dokáže nejlíp postarat, a prodal jsi mu ji za směšně nízkou cenu.“

„Jo. No jasně. Byla to krádež za bílého dne.“ Robbie se rozhlédl kolem sebe, díval se na ukotvené lodě, lodě připravené k opravě, na bílou dílnu. Pierre mezitím s malým Sterlingem zmizeli v budově, aby jim poskytli trochu soukromí.

„Proč jsem tady?“ zeptal se Emily.

Píchno ji u srdce. „Já... ty si to nepamatuješ?“

„Možná jsem chtěl pracovat na *Goldbergových variacích*?“
Znovu se rozhlédl kolem sebe. „Ale ta loď je v kotvišti, vid?“

„Můžeme ji dneska vzít na moře.“

Robbie přikývl, bylo vidět, že se mu ulevilo. „To bych rád.
Jen uklidím... uklidím to náradí.“

„Zeptám se Pierra, jestli můžeme použít člun, abychom se tam dostali a nemuseli do města.“ Políbila ho na čelo a šla do dílny. Pierre s malým Sterlingem stáli u mobilního hydraulického zvedáku a tiše si povídali. Podívali se na ni, když vešla dovnitř.

„Všechno je v pořádku,“ řekla. „Děkuju, že jste mi zavolali. Vyjedeme si na plachetnici, chtěla jsem se zeptat, jestli si můžeme půjčit člun?“

„Ames vás tam odveze,“ řekl malý Sterling. „Jen mu zavolejte, až se budete chtít vrátit.“ Z kapsy vytáhl mobil. „Odpřísáhnul bych, že si Bob myslel, že tady pořád pracuje, když jsem ho ráno viděl.“

„Všechno je v pohodě,“ dodal rychle Pierre. „Tady je vždycky vítaný. Pokud vím, pořád to tady vlastně patří jemu. Postavil to tu od základu.“

Emily přikývla, polkla a pokoušela se ignorovat palčivý stud, který cítila až v žaludku.

Ames byl synem malého Sterlinga a v rodině Sterlingových byl toho jména už čtvrtý, řídil motorový člun na konec hráze s lehkostí člověka, který to dělá od dětství. Robbie naskočil do lodě a pomohl Emily. Stále měl ve tváři ten ztracený výraz, téměř bezmocný, jako by se zoufale snažil všemu porozumět.

Nebyl to výraz, který by se k němu hodil. Robbie byl vždy velmi schopný, dokázal si se vším poradit. Takhle vypadal téměř cize.

Jejich loď kotvila v soukromém kotvišti Clyde Bay, Ames je tam zavezl, aniž by se jich musel ptát, kam chtějí jet. Lidé tady věděli, která loď patří komu, stejně dobře, jako věděli, které dítě je čím. Emily pozorovala Robbieho tvář, když se blížili k plachetnici, a všimla si, že jeho ztracený výraz pomalu střídá radost. Tu loď postavil vlastníma rukama, vytvaroval ji, osmírkoval, vybavil ji, nalakoval dřevo, natřel palubu na bílo a trup lodi tmavě zeleně a na záď sám napsal jméno. Trvalo to nespočet víkendů a odpolední a rán, takže loď byla zhmotněním času a vzpomínek.

„Je to krásná šalupa,“ řekl Robbie.

„Rodiče tvrdí, že v celém státě Maine by jeden lepší nenášel,“ dodal Ames.

„To je fakt,“ souhlasila Emily. „Je třeba se o ni hodně starat, ale stojí to za to.“

„Je to stejné jako se ženou,“ řekl Robbie automaticky a ona se na něj usmála a stiskla mu ruku.

„Vždycky jsem se chtěl zeptat,“ prohodí Ames, „vy jste byla za svobodna Goldbergová? Proto jste ji nazvali *Goldbergovy variace*?“

„Ne,“ řekl Robbie. „Je to... Je to...“ Luskal prsty. „Goldberg je...“

„Je to skladba z vážné hudby,“ řekla Emily směrem k Amesovi, i když to říkala kvůli Robbiemu. „Od Bacha. Je to árie s rozmanitými variacemi v rozdílných tempech a zabarveních, které ale končí vždy stejnou melodií. Je to takový kruh.“

„Přesně tak,“ řekl Robbie a natáhl se k zábradlí na zádi lodě. „Já jsem věděl, že si vzpomenu.“

„Už jsi s ním o tom mluvila?“ zeptala se Sarah. Seděly s Emily u jejího kuchyňského stolu a obědvaly. Skoro každou středu

to tak dělaly, někdy šly ven, někdy zůstaly u některé z nich doma. Sarah připravila kuřecí salát a ledovou kávu. Její nejstarší dcera Dottie by měla později přinést pekanový dort z obchodu Clyde Bay, kde pracuje.

„Ne. Ještě ne.“

„Není to samo o sobě trochu divný?“

„Ale...“ Emily si zamíchala kávu. „Je spousta věcí, o kterých nemluvíme.“

„Vy dva mluvíte přeci pořád. Mluvíte o všem.“

„Ano, ale jsou věci... známe se už tak dlouho, pořád jsme spolu. Jsou věci, o kterých mluvit nemusíme, prostě to víme.“

„Teď chápu, proč mi žádný manželství nevydrželo,“ zažertovala Sarah. „Já se vyptávám pořád. Kde jsi byl včera v noci? Kolik jsi měl piv? Kdy jsi přišel domů? A čím je ta voňavka, kterou z tebe cítím?“

Emily se musela smát. Se Sarah by podle veškeré logiky neměly být kamarádky, každá byla úplně jiná, každá pocházela z jiného prostředí. Bylo mezi nimi skoro třicet let. Emily pracovala jako porodník, než odešla do důchodu, a Sarah byla zaměstnaná v supermarketu v Thomastonu jako pokladní. Sarah se v Maine narodila, ale Emily, ačkoli tam žila téměř čtyřicet let, stále byla takzvaná „náplava“. Staly se z nich kamarádky náhodou, a jak roky plynuly, jejich přátelství se utužilo. V jednu chvíli se Sarah stala její snachou, ale nevydrželo to dlouho.

Sarah byla jediný člověk, se kterým o tom mohla mluvit. Nemohla to zmínit před rodinou, alespoň ne do doby, kdy by to začalo být vážné.

„Lidé si toho začínají všímat,“ řekla. „Potom, co se stalo v loděnici, si toho všiml Pierre s malým Sterlingem. A Joyce

z lékárny mi pověděla, že pro mě Robbie přišel vyzvednout léky dvakrát ve stejný den.“

„Takhle to chodí na malém městě. Lidé si všímají. Ale taky jim na druhých záleží.“

„Robbie je velmi hrdý. Je soběstačný. Jestli si začne myslet, že ho lidé litují...“

Nedokončila větu.

„Nebo když začnou litovat tebe?“ řekla Sarah. „S tím si taky děláš starosti?“

„Samozřejmě že ne. Tohle není o mně.“

„Já už tě znám hodně dobře, Em. A vím, že ráda pomáháš lidem. Je to tvoje poslání. Kolik lidí jsi tady v Port Clyde přivedla na svět?“

„Asi osmdesát procent populace od desíti do čtyřiceti let. Je tu několik rodin, kde jsem odrodila rodiče a pak jejich děti.“

„Pomohla jsi na svět Dottie. Kéž bys mohla odrodit i její dítě. Už to nebude dlouho trvat.“

Emily se usmála. „Už jsem v důchodu.“

„Robbie tady taky pomohl hodně lidem. Dal jim práci, spravoval jejich lodě. To všechno, co udělal pro Williama. Víím, že vzal i zakázky od lidí, kteří mu nemohli plně zaplatit. Spoustu toho znovu postavil po zásahu hurikánu Sandy. Nemusíš se cítit špatně, když si toho někdo všimne nebo budou chtít být nápomocní.“

Za ty roky si se Sarah mnohokrát pomohly. Ale Sarah nevěděla všechno. Nevěděla, proč musí zůstat s Robbiem nezávislí na ostatních. Teď už to nikdo nevěděl, jen oni dva.

„Můj otec,“ řekla Emily, „byl praktický lékař. Všichni si ho vážili. Vždycky jsem chtěla být jako on.“

„A co se stalo, když potřeboval pomoc? Jsem si jistá, že v určitou chvíli ji potřeboval.“

„Já... nevím. Přestali jsme být v kontaktu.“

Sarah se natáhla přes stůl a vzala ji za ruku „To není selhání. Je to nemoc. To jsi mi tenkrát říkala, když jsi mi pomáhala.“

„My ještě nevíme, jestli je to nemoc.“

„A co když je?“

„Potom uděláme to, co vždycky. Popere se s tím, Robbie a já, společně.“

Sarah vstala, přinesla na stůl mísu s kuřecím salátem a nandala ho na talíře. „Jak se má Adam a děti?“

„Mají se skvěle jako vždy.“

„A William?“

„Má se dobře. Víš, jaký je. S Robbiem jsou si tak podobní, že spolu nemluví, ale mně volá a taky je v kontaktu s Adamem.“

„Mně dělá to samý. Minulý týden zavolal Dottie, aby jí popřál k narozeninám. Ale se mnou nepromluvil ani slovo.“

„To mě mrzí, Sarah.“

Sarah zakroutila hlavou. „Je jí lepším tátou než její biologický. Jak se mají jeho děti?“

„Poslal pár fotek.“ Vytáhla telefon a ukázala Sarah fotky Brianny a Johna.

„Ta holka jako by mu z oka vypadla,“ řekla Sarah.

„Jo, Brandonské geny jsou silné. Adam je spíš podobný mně,“ řekla automaticky.

„Vrátili se se ženou k sobě?“

Emily zavrtěla hlavou. „Je radši táta než manžel. Vždyť víš.“

„Rodina je nejdůležitější,“ řekla Sarah. „A někdy ji můžou zastat kamarádi. To jsi mě tenkrát naučila ty. Nech nás, abychom ti pomohli. Všichni, kterým jsi kdysi pomohla ty. Tohle znamená někam patřit. A ty sem patříš, ať už se ti to líbí, nebo ne.“

„Já vím,“ řekla Emily. Ačkoli byla Sarah velmi dobrá přítelkyně, Emily už nedodala, že právě to, že někam patří, jí vlastně dělá největší starosti. Protože to může být také velmi nebezpečné.

Zbavit se svých zvyků je těžší než cokoli jiného, pomyslel si Robbie. Jakmile si na něco zvyknete, už se tomu nedá vyhnout, má to svůj vlastní spád. To byste se rovnou mohli pokusit zastavit vítr.

Emily věděla, že se něco děje. A on to věděl taky. Trvalo to už několik měsíců. Možná i let. Mlha pohlcovala jeho život, každý den postihla něco jiného. Přišla bez varování a zanechala ho ztraceného. A ona věděla, že on to ví, a on věděl, že to ví ona, a ani jeden o tom nepromluvil.

Na začátku vztahu si stanovili pravidla, možná ne na úplném začátku, možná to bylo o něco později, když si uvědomili, že jejich láska může vydržet, jen pokud budou v určitých momentech mlčet.

Bylo zvykem, že v pátek připravoval večeři on. Většinou uvařil chilli con carne nebo objednal pizzu. Dnes večer neudělal ani jedno. Počkal do šesti hodin a pak vyšel na zahradu, kde Emily ve slaměném klobouku plela záhon. Klekl si vedle ní do trávy.

„Ale,“ vydala ze sebe překvapeně. „Jdeš mi pomoci?“

Její hlas zněl příjemně, měla radost, že ho vidí. Milovala ho a chovala se stále stejně, ale v jejích očích byla jakási ostražitost. Jakákoli odchylka od zaběhnutých zvyků vyvolávala nyní znepokojení. Všechny rozdíly byly špatné.

„Je pátek,“ řekl, „ale večeři jsem neuvařil. Víš, proč to říkám?“

„Abych věděla, že budeme mít pizzu?“

„Abys věděla, že vím, jaký je dnes den a kolik je hodin. Protože to tak není vždycky, vid?“

Neodpověděla mu.

„Musíme si o tom promluvit. Nezmizí to jen proto, že to budeme ignorovat.“

„Nic nezmizí,“ řekla.

„Bojíš se, zlato?“

Přikývla. Klekl si vedle ní do trávy a objal ji kolem ramen.

Kapitola čtvrtá

Srpen 2016

Portland, Maine

Nemocnice v Portlandu byla větší a více specializovaná než nemocnice Pen Bay, kde Emily celá dlouhá léta pracovala, přesto tam znala pár lidí. Občas, když jela do Portlandu, se s nimi domluvila a zašli na oběd nebo na kávu.

Dnes seděla v čekárně s Robbiem a dalšími pacienty a jejich rodinami, aby navštívili neurologa. Během své lékařské kariéry se setkávala hlavně s těhotnými ženami a mladými matkami; bylo lehce šokující vidět tolik starých lidí v čekárně, a ještě více šokující bylo, že oni už patřili mezi ně.

„Vždycky jsem nás vnímal jako mladé milence,“ zašeptal jí Robbie. „Pořád tě vidím stejně, jako když jsme se poprvé potkali. Znamená to, že mám problémy s pamětí?“

Měl dobré i špatné dny. Dnes měl dobrý. Oblékl se, postaral se o psy, mluvil o společných kamarádech, vtipkoval o tom, kam jedou, a plánoval, kam by mohli po prohlídce v Old Portu na oběd. Nechal ji řídit, ale to bylo běžné, když jeli Emilyným autem. Nezašantročil klíče ani peněženku ani si nezapomněl zavázat boty.

Emily si dělala starosti, že zrovna dnes měl dobrý den, co když díky tomu neurolog neobjeví všechny příznaky, kterých si ona byla vědoma?

Dělala by si starosti i v případě, že by měl špatný den.

Říkal tomu mlha. Mlha byla každodenní součástí života v Maine. Chlad z vody se mísil s teplem jižního větru a srážel se. Můžete být ve vnitrozemí, kde je letní den bez mráčku, ale jakmile se přiblížíte kilometr k pobřeží, možná i kilometr a půl, mlha vás celého obklopí. Některá léta byla mlha každý den. Když se podívala z okna domu, mohla si myslet, že se vznáší v oblacích.

„To nebude paměťí,“ odpověděla mu šeptem. „To je tím, že jsi nenapravitelný romantik.“

Neurolog doktor Calvin byl už také v letech. Na hlavě mu nezbývaly téměř žádné vlasy, zato měl ale velmi bujaré obočí a z nosních dírek i uší mu vyčuhovaly chloupky. Emily provedla pochopitelně průzkum, a tak věděla, co čekat. Zeptala se Robbieho, jestli chce, aby mu vyšetření vysvětlila, ale on odpověděl, že ne.

Kolikátého je dnes? Jaký je den v týdnu? Jaké je roční období? V jakém státě jsme? V jakém městě? V jaké budově? V jakém patře? Vyjmenuji tři věci a chci, abyste mi je zopakoval: ulice, banán, kladi-vo. Počítejte pozpátku od stovky a odečítejte sedm.

Sedla si na prázdnou židli a dívala se a poslouchala lékaře a odpovědi svého muže, kterého milovala téměř celý svůj život. Pozorovala ho, jak se snaží nakreslit jednoduché hodiny.

Byl to zdařilý den. Dnes byl *dobrý* den.

Ale jak kreslil, pohltila ji hrůza, chladná a zákeřná jako mlha.

Kapitola pátá

Nešli do restaurace, kterou si předtím vybrali. Nemuseli si nic říct, aby věděli, že s tím oba souhlasí. Emily jela zpátky podél pobřeží až do Clyde Bay, ale nezavezla je k domu, místo toho zaparkovala ve městě. Vzali si člun a pluli k lodi, beze slov na ni nastoupili a připravili ji k odplutí.

Tohle spolu udělali nespočetněkrát. Každý z nich měl přidělené úkoly a jejich těla je prováděla automaticky. Bylo to jako hudební skladba, noty byly pokaždé stejné, ačkoli provedení trochu jiné. Byl to zvyk, který se ubíral svou vlastní cestou.

Nemuseli mluvit o tom, co se dozvěděli, pokud to tak chtěli. On věděl, že můžou. V minulosti si nevšímali mnohem závažnějších věcí.

Zátoka byla klidná, a když Emily odvázala poutací lano, on nastartoval motor, aby se co nejrychleji dostali na otevřené moře. Bavilo ho víc, když váł lehký vítr a mohli hned napnout plachtu, dneska to tak šlo udělat, pokud by chtěli. Motor byl ale hlučný, a tak mohli s konverzací ještě chvíli počkat.

Vypnul motor v okamžiku, kdy za sebou nechali maják Marshall, a společně napnuli hlavní plachtu lodi. Emily pak uvolnila přední plachtu. Byla to její loď. Postavil ji pro ni.

Dvacet čtyři stop dlouhá šalupa, dost malá, aby ji člověk zvládl sám, ale dostatečně velká, aby se tam vešli oba a mohli na ní plout přes noc. Dala jí jméno, které mělo význam pro ně pro oba, a když byli spolu, chopil se obvykle kormidla.

Dnes jí ale naznačil, aby se ho ujala ona. Sedl si na lavičku vedle kokpitu, kde obvykle sedávala Emily.

„Takže,“ řekl, když byli daleko a nebylo slyšet nic kromě pleskání plachty a křiku racků. „Řekněte mi, co víte, paní doktoro.“

„Jsem porodník, ne neurolog,“ odpověděla a dívala se do dále.

„Ale i tak to víš, vid’?“

„Ty to víš taky.“ V jejím hlase byla cítit potlačovaná bolest a on byl na chvíli v pokušení mluvit o něčem jiném. Ale proto nevypluli na místo, kde spolu byli opravdu jen oni dva.

„Chci znát tvůj názor. Doktor nám neřekl všechno. Povědal, ať přijdeme za týden.“

„Chce počkat na výsledky krevních testů.“

„Ale my nemusíme, že ne?“

„Test, který ti dal, ukázal, že máš zhoršenou krátkodobou paměť. Trpíš afázií, což znamená, že je pro tebe těžké vybit si některá slova nebo jim porozumět, a taky máš potíže s psychomotorikou.“

„Nenakreslil jsem správně ty zatracené hodiny, vid’?“

Přikývla. Předtím z toho neměl strach, ale teď jako by ho polil chlad. Protože se mu zdálo, že ty hodiny nakreslil dobře. Naprosto bezchybně.

„Na snímcích není žádný náznak mozkové mrtvice,“ řekla Emily. „Přicházelo to postupně, ne najednou. Mohlo by to být způsobeno nedostatkem vitaminů nebo infekcí.“

„Ale ty si nemyslíš, že je to tím.“

„Ne. Já si myslím, že je to nejspíš alzheimer.“

Byla statečná. Hlas se jí ani trochu nechvěl, když to vyslo-
vila. Byl na ni pyšný.

„Měli bychom jet,“ řekl. „Jestli se chceme vyhnout Komá-
římu ostrovu.“

Teď byl vítr silnější. Robbie zajistil hlavní plachtu a opřel se
o stranu kokpitu, nakloněnou v úhlu skoro čtyřiceti stupňů.

„Takže na co se mám připravit,“ zeptal se. „Alzheimer fun-
guje pozpátku, ne? Nejdřív vymaže nedávné vzpomínky?“

„Nemyslím si, že je to tak metodický,“ řekla. „Myslím, že
maže, co se mu zrovna zachce.“

„Ale všeobecně, čím novější vzpomínky, tím rychleji zmi-
zí. Jako se to stalo Perrymu. Předtím, než musel do ústavu,
sedával u obchodu a trval na tom, že je rok 1953.“

„Ty do ústavu nepůjdeš,“ řekla Emily. „Zůstaneš se mnou
v našem domě. Budeme žít spolu, tak jako doteď, ať se stane
cokoli.“

„Nechci, aby ses o mě musela starat, Emily.“

„To je blbý. Protože budu.“ Řekla to urputně a on na ni byl
pyšný i za tohle. „Já se postarám o tebe a ty se postaráš o mě,
dokud nás smrt nerozdělí. O tom to celé je.“

Díval se na plynoucí vodu. „Jde o víc než o tohle a ty to
víš.“

„Tak to tedy nevím.“

„A co když si jednou budu myslet, že je rok 1962?“

„1962 byl dobrý rok.“

„Ty mi schválně nerozumíš.“

Na chvílku se odmlčela. Konečně řekla: „Nebudeš.“

„Nejspíš budu, Emily. A mně to v té době bude jedno. Ale
tobě rozhodně ne, vid’?“

„Plujeme příliš rychle. Můžeš uvolnit plachtu?“

Uvolnil ji.

„Nemusí to vadit,“ řekl. „V Maine žijeme už dlouho. Vychovali jsme tady děti a pracovali jsme tady. Všichni nás znají takové, jací jsme dnes. Nesoudí nás. A kdokoli, kdo nás soudil, už nežije.“

„Řekli jsme, že o tom nikdy nebudeme mluvit.“

„Věci se změnily. Mohli bychom o tom lidem říct tak, abychom to měli pod kontrolou. Mohli bychom to řešit společně, dokud jsem ještě... dokud jsem to ještě já.“

„A co Adam?“

„Adam už je dost velký. Je šťastný. Vyrovná se s tím. Pochopí to.“

„Ne. Nechci, aby si tím prošel. Nejvíc se mi na Adamovi vždycky líbilo, že je sebejistý. Ví, kým je. V tomhle je po tobě.“ *Býval jsi takový, než se ti přihodilo tohle.* Nevyslovila to nahlas. „Kdybychom mu to řekli, vzali bychom mu jistotu. Pochyboval by o celém svém životě.“

„Nemuselo by to tak být. Přemýšlej o tom. Ví, že nechceš, ale zkus to. Neměli bychom už žádný tajemství. Nemuseli bychom mít z ničeho strach. Byli bychom svobodní.“

„Tvrdil jsi, že už svobodní jsme. Potom, co zemřel Christopher.“

„Nebyli bychom svobodnější, kdyby to věděli všichni, než když to neví nikdo?“

Neodpověděla. Netlačil na ni. Znal ji natolik dobře, aby věděl, že o tom uvažuje.

Neměli žádný konkrétní cíl. Pluli tam, kam je zaval vítr. Robbie měl tenhle druh plavby ze všech nejraději: bez cíle, bez časového plánu, jen tam a zpět, jak foukal vítr, někdy rychle, jindy pomalu. Takhle se plavili, když spolu byli poprvé, v době kdy Emily toho o lodích ještě moc nevěděla.

V roce 1962. Na moři se jejich společně strávený čas slil do jednoho okamžiku. Okamžiku, ve kterém jejich láska byla stejně silná jako v ten den, kdy se potkali.

Zvedl zrak a viděl, že cestou zpátky do Clyde Bay opět míjejí Komáří ostrov. Rozpoznal všechny orientační body: shluk budov kolem obchodu se smíšeným zbožím, městské molo, velký bílý dům, který patřil luftňákům. Nemyslel na... o čem to mluvili? Bylo to něco hrozného. Něco děsivého.

„Jsi v pořádku?“ zeptala se ho Emily a on přikývl.

„Chápu, jak to myslíš, Robbie,“ řekla. „Ale já to Adamovi udělat nemůžu.“

Svrástil obočí a chtěl se optat, *co nemůžeš udělat Adamovi*, když v tom uviděl, jak se k nim blíží motorový člun. „To je malý Sterling,“ prohlásil.

Malý Sterling na ně mával svou mohutnou paží. Emily změnila kurz směrem k němu.

„Paní doktorko!“ zvolal, jakmile se dostal na doslech. „Byla byste strašně hodná, kdybyste se mnou teď jela na břeh.“

„Co se stalo?“ zeptal se Robbie.

„Dottie Philbricková z obchodu. Začala rodit. Čekáme na sanitku, ale vy jste blíž.“

Robbie se chopil kormidla. Emily přelezla z lodě do člunu. „Přijed' za mnou!“ zavolala na něj, zatímco s ní malý Sterling odplouval pryč směrem k molu.

„Necháš chlapa, který všechno zapomíná, aby se postaral o loď?“ řekl bez naléhavosti Robbie. Nepotřeboval paměť, aby rychle sbalil plachty, ukotvil loď a naskočil do loďky. Následoval člun a příplul jen krátce poté, co Emily s malým Sterlingem zmizeli v obchodě.

Když přišel dovnitř, vše už bylo v plném proudu. Dottie Philbricková stála za pultem a opírala se o něj zády. Sukni

měla vyhrnutou nahoru a Emily ji vyšetřovala. Hlasitě sténala a Emily ji hladila po zádech. Několik lidí stálo okolo a šokovaně celou událost pozorovalo. Naštěstí mnoho z toho bylo zakryto vysokou vitrínou s uzeninami a sýry.

„Akorát se mi chystala připravit chlebiček s tuňákem,“ řekla Susan Woodruffová a svírala kabelku, „a najednou vypadala překvapeně. Potom začala křičet, že dítě se dere na svět, a George se nabídl, že ji autem odveze do Pen Bay, a ona křičela, že to dítě už je na cestě teď, a tak jsem zavolala 911, ale malý Sterling uviděl vás.“

„Říkám vám všem,“ řekla Emily a spěchala dozadu umýt si ruce, „okamžitě odtud zmizte a nechte ji v klidu porodit. Až přijede sanitka, pošlete je dovnitř.“

„Slyšeli jste, co vám říká,“ prohodil Robbie. „Jdeme. Doktorka by nás zavolala, kdyby něco potřebovala.“ A začal popohánět zvědavce ven.

„Ty ne,“ řekla Emily. „Potřebuju tě, Robbie. Prodávají v zadu plážové ručníky? Pár by se mi jich hodilo.“

„Hned vedle slunečních brýlí,“ řekla Dottie a s další kontrakcí hlasitě zasténala.

„Pospěš si,“ zavolala na něj Emily a Robbie vzal pár ručníků z regálu. Podal je přes pult Emily, popošel pár kroků dozadu a zadíval se na policičku s domácími zavařeninami, většinu z nich vyrobila Dottie a její máma Sarah. Poslouchal, jak Emily uklidňuje Dottie a dává jí instrukce.

Pamatuj si to, říkal sám sobě. Pamatuj si, jak moc pyšný na ni teď jsi. Pamatuj si, jak jí tady všichni důvěřují. Pamatuj si, že bys pro ni udělal všechno. Nezapomeň.

„A je to,“ řekla Emily. „To je ono, děláš všechno, jak máš, dítě je téměř na světě, Dottie. Máš snazší porod než tvoje máma, jestli si dobře vzpomínám. Ještě jednou zatlač a...“

Uslyšel zvuk tekutiny, o kterém nechtěl příliš přemýšlet, a pláč novorozence.

Ten zvuk ho zasáhl. Venku se ozýval aplaus. Když se podíval přes pult, Dottie ležela na zemi a Emily jí podávala nemluvně zabalené do modro-žlutého plážového ručníku. Výraz v Dottiině tváři byl úplně stejný, jako když Emily poprvé držela Adama.

Nezapomeň, nezapomeň, nezapomeň.

Chtěl vzít Emily do náručí, pevně ji obejmout, nejpevněji, jak jen mohl. Chtěl uchopit tenhle okamžik, to *ted'*, předtím, než to pohltí mlha, chtěl ho uchovat navždy. Chtěl cítit tíhu jejich společné minulosti, všechno, co spolu udělali a prožili, a pravdy a lži, které řekli.

Lhali, jen aby zachovali pravdu. Musí si pamatovat i tohle.

Dveře zavrzaly a objevili se zdravotníci. Emily jim řekla pár slov a pak přišla za Robbiem. „Nebylo to úžasný?“ řekla. „Zdravá holčička za pouhých jedenáct minut.“ Ve tváři měla fascinovaný, nadšený výraz a Robbie ji stočil k sobě do náruče.

„Jsem celá od krve a plodové vody,“ protestovala, ale objala ho v pase a hlavu mu položila na hrud'

„Vždycky to začne znovu, vid'?“ zamumlal. „Nové miminko. Nový život.“

„Adam,“ zašeptala. „Adam a jeho děti. Musíme je ochránit, Robbie.“

Pohládl ji po vlasech. *Zapamatuj si to. Nezapomeň.*

„Můžeš být mou pamětí,“ řekl.

Emily řídila. Teď řídila hlavně ona. Když jel autem on, věděl, že si o něj dělá starosti, že se bojí, aby nezapomněl, kam měl namířeno, nebo aby se nezapomněl rozhlédnout předtím, než

vjede do křižovatky. A ačkoli on sám si myslel, že bude ještě dlouho trvat, než zapomene, jak řídit svou starou dobrou dodávku, byla tady reálná možnost, že se ztratí i v místech, kde žili řadu let. Ve své dílně vracel věci na špatné místo, natahoval se pro kladivo, které tam nebylo, nebo nahmatal šídlo, kde měl být šroubovák. Někdy si myslel, že je zpátky v doku v Miami, stál uprostřed garáže a upřeně se díval na neznámé věci a říkal si, jak je možné, že je všechno najednou mnohem menší.

Prozatím si myslel, že na řízení po okolí ještě stačí. Ale Emily si dělala starosti, a tak ji nechal, aby ho vozila, i kdyby jen do obchodu, ale rozhodně, když to bylo dál, jako do Thomastonu, kde bydlel Adam. Mozek mu selhával a bylo lepší být opatrný. Bylo to stejně riskantní jako řídit opilý. Možná ještě víc.

Dnes brzy ráno se mu zdál sen. Děsivě živý sen. Bylo mu horko, byl zalitý potem, špinavý, obklopoval ho strach jiných lidí a v uších mu zněl motor hlídkového člunu, který vířil řeku Mekong. Hladina vody byla hnědá a džungle hrála každým odstínem zelené. Na tvář mu usedl hmyz a on jej odehnal škubnutím ramene. Strach a kordit a defoliant a kouř z cigarety a pachut' v ústech, které se nedokázal zbavit, a bylo jedno, kolik alkoholu do sebe nalil, a to známé oddychování Bennyho a Ace, když leželi vedle něj, a pak se zablesklo a nastala pauza, dlouhá pauza, jako při konci světa, a pak náraz a křik.

Vzbudil se s tichým výkřikem, všude kolem byla tma a on si myslel, že je v nemocnici a má zavázané oči, a potom ucítil Emilyinu paži kolem svého pasu. Byla to Emily a byla tady. Neztratila se a on nebyl roztrhaný na cucky.

Utřel si pot z čela do povlečení a tiskl ji k sobě blíž, dokud se mu nezklidnil tlukot srdce. Ráno si sen pamatoval stejně

živě, jako když se mu zdál, a ruce se mu trásly, když naléval kávu, ale ona si toho nevšimla, a pokud ano, nezeptala se ho na to.

Minulost byla dvousečná zbraň. Způsobovala rány – a rány, o kterých se nemluví, začnou hnisat, rostou ve vás a pak na povrchu prasknou.

Adam griloval kuře a Shelley připravila těstovinový salát, oba dva pili pivo a on s Emily si dávali ledový čaj. Děti hrály nějakou komplikovanou hru s míčem, obručí a tuctem vlajek, dokud nezašlo slunce a Adam neuložil dvě nejmladší do postele. Chloe šla nahoru do pokoje s notebookem a dělala cokoli, co předpubertální děti na notebooku dělají. Zavládl klid a pohoda a Robbie se přistihl, že dělá to, co v posledních dnech praktikoval často: stiskl pevně rty a opakoval si, nezapomenout, nezapomenout, udržet vše a nikdy to nepustit.

Říkal si, že musí udělat, co bude v jeho silách, aby to nezaniklo.

A potom Shelley připravila kávu a Adam otevřel další dvě lahve piva, sedli si do obývacího pokoje a Adam řekl: „Mami, tati, co se děje?“

Nechal Emily mluvit, jako ji nechal řídit. Držela ho za ruku. Díval se, jak se Adamovy oči pohybují z Emilyiny tváře k jeho a zpět k Emily, stejně jako když byl malý a byla bouřka a on se potřeboval ujistit, že je blesk nezasáhne.

„Ale ještě máme před sebou celá léta,“ řekla Emily. „Dá se to zpomalit a ty víš, že tvůj otec je bojovník. Na všechno budeme dva.“

„Pomůžeme vám,“ řekla okamžitě Shelley.

„Ale tati,“ řekl Adam a bylo zvláštní vidět minulost ve tvářích svých dětí, jak jejich mladší já překrylo to starší, a vy jste byli i nebyli překvapeni, že vyrostli.

Emily měla tenkrát pravdu. Adam byl empatický. Patřil k dětem, které si lásku, jež jim byla dána, braly všude s sebou a ona je ochraňovala. To byl dar, který mu s Emily nejspíš předali. A Robbie to teď viděl mnohem zřetelněji, protože Adamova tvář byla plná smutku jako nikdy předtím.

A on pochopil, co měla Emily na mysli. Kdyby Adamovi vzali jeho vnímání sebe samého, možná by mu vzali i ten dar. Možná by začal pochybovat o jejich lásce k němu. A kdyby zmizela, Adam by mohl začít pochybovat o všem.

„Budu v pořádku, synu,“ řekl. „Nevadí mi spoléhat se na tvou mámu. Spoléhal jsem se na ni od toho dne, co jsem ji potkal. Je na ni spolehnutí.“

Všechno, co řekl, tak myslel, ale slyšel ve svém hlase ozvěny lži. Někdy můžete mluvit a mluvit a mluvit, a říkat celou dobu pravdu, ale nikdy se k pravdě nedostat.

Robbie si nebyl jistý, kdy učinil to rozhodnutí, bylo to někdy ve světlých chvílích mezi zapomínáním. Možná to bylo dnes ráno, když se probudil z noční můry o strachu a smrti, možná to bylo přímo tady a teď v bezpečí jeho rodiny.

Přesto si myslel, že to udělal předtím. Možná to rozhodnutí už učinil, ale zapomněl na to, a tak ho učinil znovu.

Doufal, že to tak bylo, protože pokud rozhodoval o jedné věci stejně znovu a znovu, muselo to být správné rozhodnutí. Jako Emilyina ruka v jeho dlani.

„Můžete se spolehnout i na nás,“ řekla Shelley rozhodně. „Všichni uděláme, co bude v našich silách. Máme to říct Williamovi?“

„Řekneme mu to sami,“ odpověděla Emily.

„Tati,“ řekl Adam znovu. Robbie si stoupl, Adam se také postavil a objali se. Adam byl o něco vyšší než on. Robbie zavřel oči. *Zapamatuj si to, zapamatuj si to.*

„Budete se o ni muset postarat za mě,“ zamumlal mu do ucha. Cítil, jak jeho syn přikyvuje a cítil, jak za nimi stojí Emily a pozoruje je, a aniž by se na ni musel podívat, věděl, že má v očích slzy.

Aniž by o tom musel přemýšlet, věděl, že se rozhodl správně.

Zapamatuj si to. Nikdy to neskončí.

Kapitola šestá

Září 2016

Clyde Bay, Maine

Emily se zdálo, jak se prodírala davem. Za sebou táhla těžký, neforemný kufr a strkala přitom do lidí. Potřebovala se dostat do vlaku, který už skoro odjížděl, a vypadalo to, že ho nestihne, a nemohla najít nástupiště a zapomněla jízdenky. Z amplionů hluboké hlasy oznamovaly příjezdy a odjezdy slovy, kterým nerozuměla. Znělo to jako angličtina, ale všechna slova se slévala v jedno.

Na tváři ucítila dotek rtů. Vůni růží. Jemný polibek. Robbieho hlas.

„Nikdy bych na tebe nezapomněl.“

Byl tam, stál na nástupišti v džínové bundě, přes rameno batoh a na tváři úsměv. Vše začalo tady, teď, tímto okamžikem a vše mělo být v pořádku.

Natáhla k němu ruku a on zmizel.

Emily otevřela oči. První, co uviděla, byla růžovo-žlutá růže. Pod ní ležel papír se vzkazem.

Usmála se a posadila se na postel. Říkal, že není žádný básník, ale ona měla schované všechny jeho dopisy, které jí napsal

od doby, kdy byli spolu. Přání k narozeninám, k Valentino-
vi, krátké vzkazy, které jí nechával na nočním stolku, aby si
je mohla přečíst, až se probudí.

A pak tu byly také dopisy z doby předtím. Dopisy, které jí
Robbie poslal z Itálie a z paluby *Nory Mae*. Ten první vzkaz,
který jí kdy napsal a nechal na nočním stolku v hotelu
v Lowestoftu. Všechny je zničila, ale pamatovala si z nich
každé slovo.

Emily otevřela dopis. Četla ho bez hnutí a růžovo-zla-
tý nádech svítání mezitím pronikal otevřeným oknem do
pokoje.

Potom vyskočila z postele, bosky a v noční košili klopýta-
la domem, běžela po schodech dolů ze dveří a ven přes mok-
rou zahradu a uviděla jeho stopy v orosené trávě. Odešel před
pár minutami. Přeběhla silnici a vydala se k černým a šedi-
vým kamenům, cítila bodavou bolest v chodidlech. Uklouz-
la, spadla a odřela si koleno, ale donutila své staré nohy znovu
vstát, protože zahlédla jeho boty na vysokém kameni. Jeho
boty, košile a kalhoty byly pečlivě složené a suché.

Takhle ne, ne takhle najednou, ne navždy. Prosím ne.

Slunce bylo už vysoko a před ní širé a nekonečné moře,
vlny se rozbíjely o kameny a dopadaly na pobřeží, zatímco
ona bez přestání volala jeho jméno, znovu a znovu.

